

Usko – ajattelun vihollinen

Feral Faun

Amerikkalaisissa anarkistipiireissä ei ole kovinkaan tavatonta kuulla jonkun sanovan, ”uskon keijuihin”, ”uskon magiaan”, ”uskon kummituksiin” tai jotain vastaavaa. Vain harvoin nämä uskojat väittävät että heillä on suoria kokemuksia ilmiöistä joihin he väittävät uskonvansa. Paljon useammin joku ystävä, sukulainen, tai se vakiosuosikki, ”eräs tyyppi jonka tapasin” on oletetusti kokenut niin. Silloinkin kun suoraa kokemusta on, paljastaa pieni kysely yleensä että todellisella kokemuksella on parhaimmillaankin hyvin hatara yhteys uskomukseen jota sillä perustellaan. Ja kuitenkin, jos rohkenee huomauttaa tästä, saattaa saada niskaansa syytteet uskojan kokemuksen kieltämisestä ja siitä että on kylmäsydäminen rationalisti.

Uuspakanismi ja mystisismi ovat tunkeutuneet syvälle amerikkalaiseen anarkistiskeneeseen, heikentäen tervettä skeptisyyttä, joka näyttää olevan olennaista kamppailussa auktoriteettia vastaan. Me kaikki olemme hyvin koulutettuja uskomaan – hyväksymään erilaisia ajatuksia totena tutkimatta niitä, ja tulkitsemaan kokemuksemme näiden uskomusten mukaisesti. Koska meitä opetetaan uskomaan, eikä ajattelemaan, niin valtavirran uskomukset hylätessämme meidän on paljon helpompi omaksua vaihtoehtoisia usko-

Feral Faun

Usko – ajattelun vihollinen

Haettu 17.8.2012 osoitteesta:

<http://takku.net/article.php/20080727141528965>

Käännetty tekstistä: Feral Faun – Belief: the enemy of thinking.

fi.theanarchistlibrary.org

musjärjestelmiä, sen sijaan että alkaisimme nähdä vaivaa oppiaksemme ajattelemaan itse. Kun tähän hylkäämiseen liittyy sivilisaation kritiikki, voidaan jopa oikeuttaa mystisten uskomusten omaksuminen paluuna animismiin tai maa-uskontoon, jotka yhdistetään sivilisaation ulkopuolisiin ihmisiin. Mutta joitain meistä uskomusjärjestelmät eivät kiinnosta. Me nimittäin haluamme ajatella itse, eikä sellaisella ajattelulla ole mitään yhteistä minkäänlaisen uskon kanssa.

Ehkä yksi syy siihen miksi amerikkalaiset anarkistit ujostelevat skeptismiä – sen lisäksi että uskominen on helpompaa – on että tieteelliset rationalistit ovat väittäneet olevansa skeptikkoja vaikka ovat samalla tuputtaneet täysin autoritaarista uskomusjärjestelmää. The Skeptical Inquirerin (ja Suomessa Pakanasanomien) kaltaiset julkaisut ovat tehneet paljon arvokasta työtä paljastaessaan new age -paskaa, mystisiä väitteitä ja jopa sellaisia yhteiskunnallisesti merkittäviä uskomuksia kuin myytti ”satanistisesta hyväksikäytöstä”. Ne eivät kuitenkaan ole onnistuneet kääntämään samaa mystisyyden paljastavaa silmää tieteen vakiintuneen valtavirran uskomuksia kohtaan. Kauan aikaa on tiede pystynyt piileskelemään sen tosiasian takana, että se käyttää joitain varsin luotettavia metodeja. Havaintojen ja kokeiden tekeminen ovat epäilemättä korvaamattomia välineitä omien ajattelutapojen kehittämiseksi. Tiede ei kuitenkaan sovelle näitä metodeja vapaasti itsemääräävän elämän tutkimiseen, vaan käyttää niitä osana uskomusjärjestelmää. Stephen Jay Gould on luja tiedeuskovainen; hän on sitä yleensä myös rehellisesti. Huomasin, että hän käsittelee eräässä kirjassaan tieteen perustaa. Hän sanoo selkeästi että, toisin kuin yleensä uskotaan, ei tieteen perustana ole niin kutsuttu ”tieteellinen metodi” (siis empiiriset havainnot ja kokeet), vaan pikemminkin usko siihen että on olemassa universaaleja lakeja joiden nojalla luonto on säännönmukaisesti toiminut. Gould huomauttaa, että empiirisestä metodista tulee tiedettä vasta kun sitä sovelletaan tämän uskomuksen puitteissa. Tieteelliset rationalistit soveltavat skeptisyyttään mieluusti keijuihin tai magiaan, mutta eivät suostu harkitse-

maankaan sen soveltamista omaan uskoonsa tieteellisiin lakeihin. He toimivat tässä kuten hindulaisuutta pilkkaavat kristityt. Anarkistien on viisainta torjua tämä joustamaton ja autoritaarinen maailmankuva.

Mutta kun tieteellisen rationalismin torjuminen johtaa herkkäuskoisuuteen, on auktoriteetti onnistunut kouluttamisessaan. Hallitsevaa järjestystä ei kiinnosta niinkään paljon se mihin me uskomme, kuin sen varmistaminen että me ylipäättään jatkamme uskomista sen sijaan että alkaisimme ajatella, että alkaisimme yrittää ymmärtää ympäröivää maailmaa katsomatta sitä minkään meille annettun uskomusjärjestelmän läpi. Niin kauan kuin me keskitymme myoneihin tai keijuihin, kvasaareihin tai jumalattariin, termodynamiikkaan tai astraaliprojektioon, emme kysy olennaisia kysymyksiä, koska meillä on jo valmiit vastaukset, vastaukset joihin olemme alkaneet uskoa, vastaukset jotka eivät muuta mitään. Epäilyn ankara tie, epäilyn joka ei voi sietää sen paremmin tieteilijän kuin mystikonkaan helppoja vastauksia, on ainoa tie joka lähtee yksilön halusta itsemääräämiseen. Aito ajattelu perustuu tiukkoihin ja tutkiviin kysymyksiin, joista ensimmäisiä ovat: miksi minun elämäni on niin etäällä siitä mitä haluan, ja miten voin muuttaa sitä? Jos hyppää liian hätäisesti uskoon perustuviin vastauksiin, on menettänyt elämänsä ja omaksunut orjuuden.

Skeptismi on välttämätön väline kaikille jotka haluavat tuhota auktoriteetin. Oppiakseen tutkimaan, kokeilemaan ja tunnustelemaan – siis ajattelemaan itse – täytyy kieltäytyä uskomasta. Se on tietysti usein tuskallinenkin ponnistus, joka ei tarjoa helppojen vastausten mukavuutta; mutta se on myös seikkailu jossa löytää itse maailman, luo elämän joka omaksi mielihyväkseen tuhoaa kaiken auktoriteetin ja jokaisen sosiaalisen rajoituksen. Jos siis puhut minulle uskomuksistasi, voit olettaa epäilyä, kysymyksiä, tutkailua ja ivaa, koska se mikä sisälläsi tahtoo vielä uskoa, on se mikä sisälläsi tarvitsee vielä herraa.